

Національний
банк України

Результати опитування керівників підприємств Дніпропетровської області щодо їх ділових очікувань*

IV квартал 2023 року

*Надані результати є відображенням лише думки респондентів – керівників підприємств Дніпропетровської області в IV кварталі 2023 року і не є прогнозами та оцінками Національного банку України.

Результати опитування підприємств Дніпропетровської області у IV кварталі 2023 року свідчать, що, незважаючи на безпекові ризики та логістичні труднощі з перетином кордону, респонденти очікують збільшення обсягів виробництва товарів і послуг в Україні. Водночас респонденти негативно оцінюють перспективи розвитку власних підприємств у наступні 12 місяців. Очікується нижча інфляція. Девальваційні очікування посилилися.

У наступні 12 місяців керівники підприємств області очікують:

- **зростання обсягів виробництва товарів та послуг в Україні:** баланс відповідей – 13.9% (у попередньому кварталі – 7.6%) (графік 1), у цілому по Україні – 15.2% (графік 1). Респонденти підприємств переробної промисловості очікують найбільшого зростання обсягів виробництва (баланс відповідей – 19.0%);
- **повільніше зростання цін на споживчі товари та послуги:** частка респондентів, які очікують, що зростання споживчих цін перевищить 10.0%, становить 63.8% (у попередньому кварталі – 73.4%), у цілому по Україні – 52.4%. **Головними чинниками інфляції** респонденти продовжують називати воєнні дії, витрати на виробництво та курс гривні до іноземних валют (графік 2);
- **посилення девальвації національної валюти:** знецінення гривні відносно долара США очікують 87.2% респондентів (у попередньому кварталі – 76.6%), у цілому по Україні – 77.4%;
- **погіршення фінансово-економічного стану своїх підприємств:** баланс відповідей – «мінус» 3.7% (у попередньому кварталі – «мінус» 2.5%), у цілому по Україні – 4.1% (таблиця). Найоптимістичніші очікування в респондентів торгівлі, найпесимістичніші – у підприємств сільського господарства (баланси відповідей – 18.2% і «мінус» 42.9% відповідно);
- **помірне збільшення загальних обсягів реалізації виробленої продукції:** баланс відповідей – 3.7% (у попередньому опитуванні – 9.0%) (таблиця). Респонденти також очікують обсяги реалізації продукції на зовнішньому ринку на поточному рівні: баланс відповідей – 0.0% (у III кварталі 2023 року – 13.9%). У цілому по Україні баланси відповідей – 10.6% та 9.7% відповідно;
- **зменшення інвестиційних видатків на виконання будівельних робіт вищими темпами:** баланс відповідей «мінус» 13.9% (у попередньому кварталі – «мінус» 2.7%). Респонденти також очікують **помірне зменшення інвестиційних видатків на машини, обладнання та інвентар:** баланс відповідей – «мінус» 1.3% (у III кварталі 2023 року – «мінус» 2.7%) (таблиця). У цілому по Україні – «мінус» 6.9% та 6.6% відповідно;
- **скорочення кількості працівників на своїх підприємствах:** баланс відповідей – «мінус» 5.2% (у попередньому кварталі – «мінус» 9.0%) (графік 4), у цілому по Україні – «мінус» 6.5%. Найбільше скорочення чисельності працівників очікували респонденти підприємств транспорту та зв'язку, водночас респонденти підприємств торгівлі очікують збільшення персоналу (баланси відповідей – «мінус» 33.3% та 30.0%);
- **зростання цін як на товари / послуги, що купуються, так і на продукцію власного виробництва:** баланси відповідей – 91.1% та 57.0% відповідно (у III кварталі 2023 року – 92.4% та 57.0% відповідно) (графік 6). Найвищі очікування щодо зростання цін на товари / послуги власного виробництва в респондентів переробної промисловості (баланс відповідей – 90.5%). За оцінками респондентів, на подорожчання товарів / послуг власного виробництва більше впливатимуть ціни на енергоносії, сировину та матеріали, а також вартість трудових ресурсів (графік 7);
- **зростання витрат як на одиницю продукції, так і на оплату праці одного найманого працівника:** баланси відповідей – 68.0% та 53.8% відповідно (у III кварталі 2023 року – 68.8% та 42.3% відповідно) (графіки 4, 6).

Головними чинниками, що обмежують спроможність підприємств нарощувати виробництво, респонденти продовжують називати воєнні дії та їх наслідки, занадто високі ціни на сировину та матеріали, а також недостатній попит (графік 5).

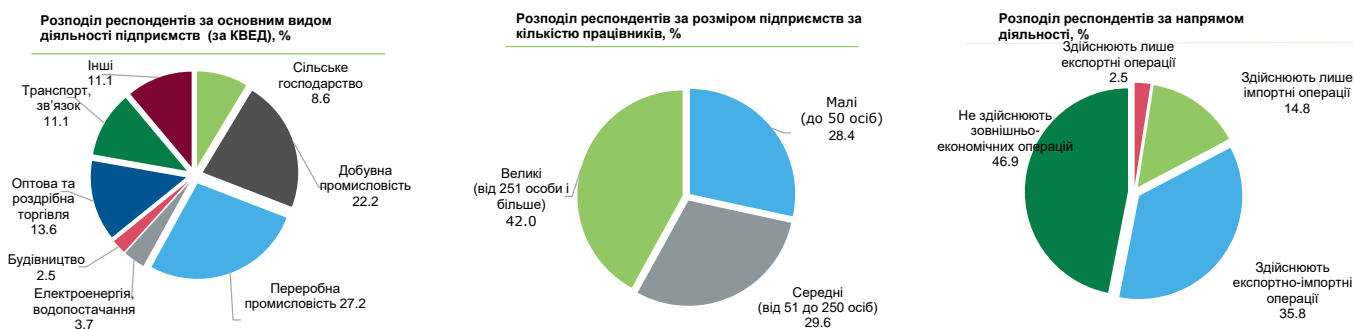
Підприємства області очікують, що потреби в позикових коштах найближчим часом зростуть (графік 8). Респонденти, які планують брати банківські кредити, надають перевагу кредитам у національній валюті. Респонденти послабили оцінки щодо умов доступу до банківських кредитів, які залишаються жорсткими (графік 9). Занадто високі ставки за кредитами, наявність інших джерел фінансування та надмірні вимоги до застави є основними стримуючими чинниками залучення кредитних ресурсів (графік 10).

96.2% респондентів зазначили, що не мають проблем із проведенням операцій з коштами, розміщеними на банківських рахунках (у цілому по Україні – 95.8%).

Оцінки респондентів щодо стану підприємств на момент опитування (графік 3):

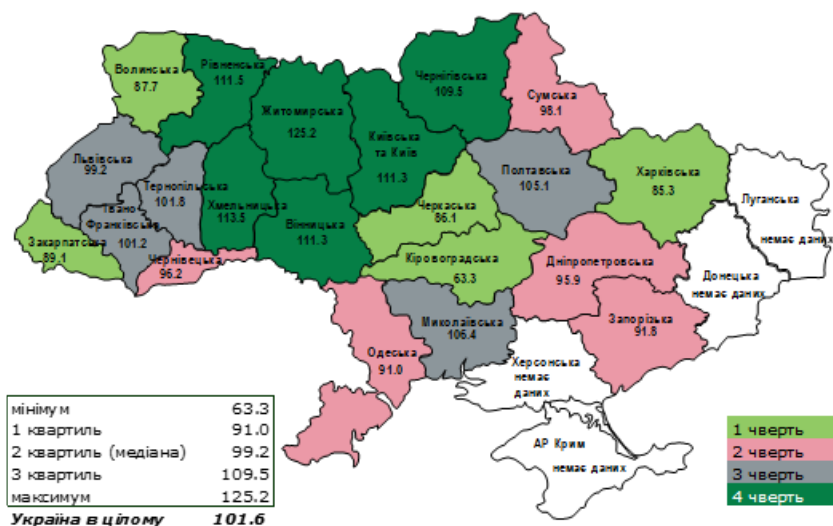
- **поточний фінансово-економічний стан підприємств поганий:** баланс відповідей – «мінус» 21.0% (у III кварталі 2023 року – «мінус» 21.5%), у цілому по Україні – «мінус» 5.6%;
- **рівень залишків готової продукції власного виробництва зменшився й є нижчий, ніж нормальний:** баланс відповідей – «мінус» 6.5% (у III кварталі 2023 року – 4.4%);
- **підприємства області спроможні задовольнити неочікуване зростання попиту за рахунок власних потужностей:** баланс відповідей – 22.1% (у попередньому кварталі – 29.3%).

Паспорт вибірки^{1,2}

- період проведення – 31 жовтня – 28 листопада 2023 року;
- опитано всього 81 підприємство;
- репрезентативно за такими видами економічної діяльності, як сільське господарство, добувна та переробна промисловість, торгівля, транспорт та зв'язок, інші.

Індекс ділових очікувань на наступні 12 місяців за областями³, %

*квартиль - значення ознаки, яка ділить ранжовану сукупність значення показника (ІДО) на чотири рівновеликі частини;
**медіана - значення ознаки, яка розміщується в середині ранжованої сукупності і поділяє її на дві рівні частини.

Таблиця. Очікування підприємств Дніпропетровської області щодо їх ділової активності (за складовими)

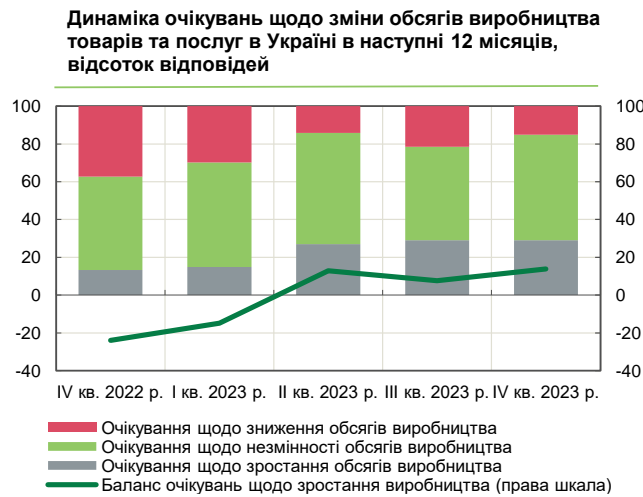
Очікування респондентів у наступні 12 місяців щодо:	Баланси відповідей, %				
	IV кв. 2022 р.	I кв. 2023 р.	II кв. 2023 р.	III кв. 2023 р.	IV кв. 2023 р.
фінансово-економічного стану	-20.8	-4.0	-9.0	-2.5	-3.7
загальних обсягів реалізації продукції власного виробництва	-11.0	-1.3	0.0	9.0	3.7
інвестиційних видатків на проведення будівельних робіт	-42.0	-23.3	-15.4	-2.7	-13.9
інвестиційних видатків на машини, обладнання та інвентар	-31.5	-13.9	-16.7	-2.7	-1.3
кількості працівників	-26.0	-21.1	-7.6	-9.0	-5.2

¹ Вибірка формується пропорційно внеску регіону і виду економічної діяльності у виробництво валової доданої вартості України.

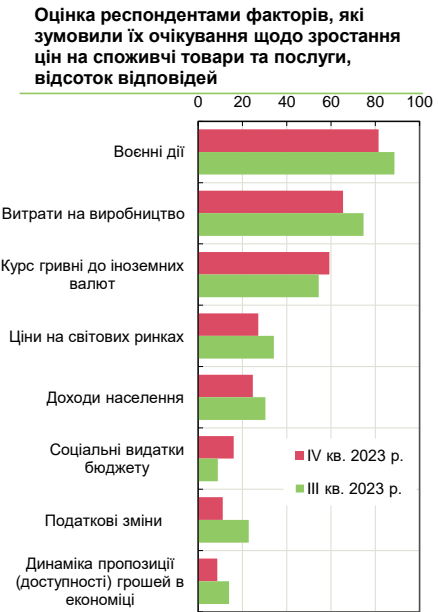
² В окремих випадках незначні розбіжності між підсумками та сумою складових можливі за рахунок округлення.

³ Індекс ділових очікувань – агрегований показник щодо очікуваного розвитку підприємств у наступні 12 місяців, розрахований за балансами відповідей респондентів стосовно змін фінансово-економічного стану підприємства та майбутньої економічної активності.

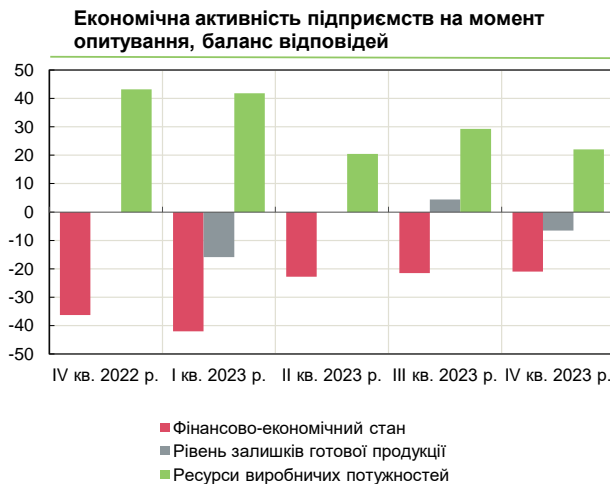
Графік 1

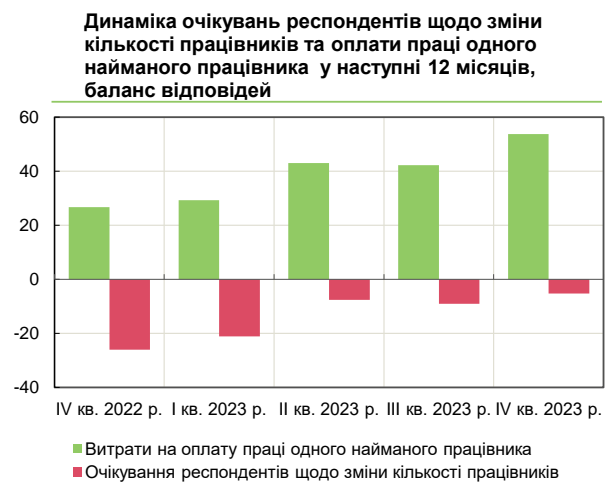
Графік 2

Графік 3

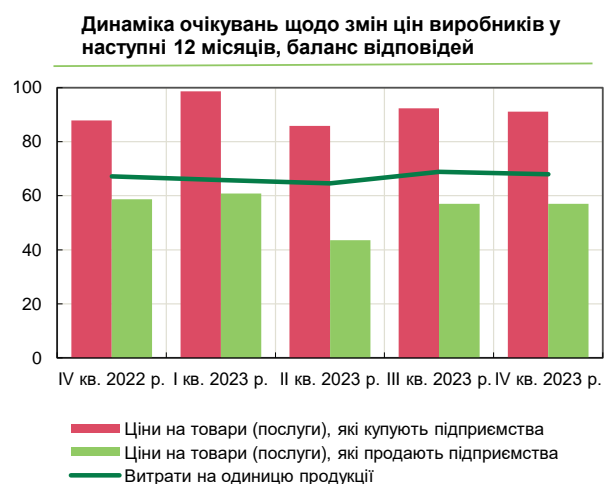
Графік 4

Графік 5

Графік 6

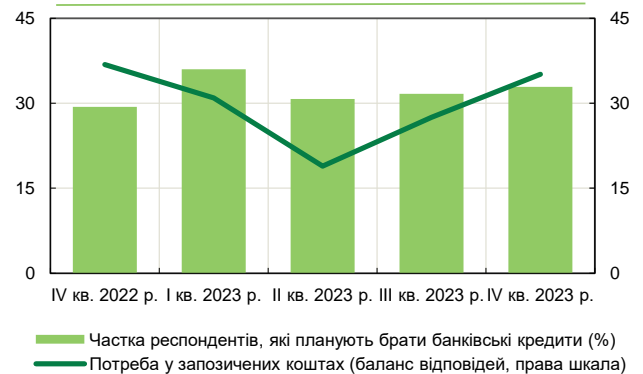
Графік 7

Оцінка респондентами факторів, які впливають на зміни рівня відпускних цін на товари та послуги, відсоток відповідей

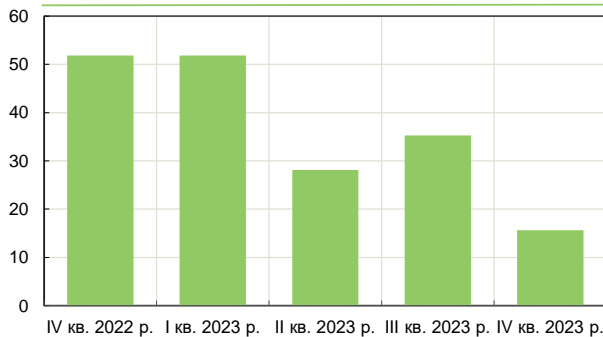
Графік 8

Очікування респондентів щодо потреби в запозичених коштах та плани щодо банківських кредитів найближчим часом, відсоток відповідей

Графік 9

Динаміка оцінок респондентів щодо змін умов отримання банківського кредиту, баланс відповідей*

*Різниця між відсотками відповідей респондентів "стали жорсткішими" та "пом'якшилися"

Графік 10

Оцінка респондентами факторів, які можуть змусити підприємство уникати/відкладати використання кредитних послуг банків, відсоток відповідей

